

Sygn. akt III AUa 230/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 czerwca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Bober
Sędziowie:	SSA Małgorzata Gerszewska (spr.) SSA Bożena Grubba
Protokolant:	stażysta Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 2016 r. w Gdańsku

sprawy S. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o umorzenie należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne

na skutek apelacji S. O.

od wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 października 2015 r., sygn. akt IV U 504/15

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Michał Bober SSA Bożena Grubba

Sygn. akt III AUa 230/16

UZASADNIENIE

S. O. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 25 czerwca 2015 r. odmawiającej umorzenia należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r. w kwocie 4.516,85 zł, w tym z tytułu składek 2.800,85 zł i odsetek 1.716,00 zł., na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r. w kwocie 8.424,45 zł, w tym z tytułu składek 5.166,45 zł i odsetek 3.258,00 zł oraz na Fundusz Pracy za luty 2009 r. w kwocie 69,94 zł., w tym z tytułu składek 46,94 zł i odsetek 23,00 zł.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 22 października 2015 r. Sąd Okręgowy we Włocławku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie, wskazując następujące motywy rozstrzygnięcia:

Od dnia 1 września 1994 r. S. O. prowadził działalność gospodarczą, której przedmiotem początkowo była działalność usługowa w zakresie transportu osobowego - taxi. Prowadzona działalność została zawieszona w 1995 r.

W dniu 14 stycznia 2007 r. S. O. podjął prowadzenie działalności gospodarczej poszerzając jej przedmiot o artystyczną i literacką działalność twórczą pod nazwą Usługi (...).

W okresie, którego dotyczy ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność S. O. podlegał z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 14 stycznia 2007 r. do 28 lutego 2009 r.

Na skutek rozpoznania wniosku ubezpieczonego z 29 marca 2013 r. o umorzenie zaległych należności z tytułu składek na podstawie powołanej ustawy z dnia 9 listopada 2012 r., ZUS decyzją z dnia 17 stycznia 2014 r. stwierdził, iż na dzień 2 kwietnia 2013 r. umorzeniu będą podlegały należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 4.516,85 zł., na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r. w łącznej kwocie 8.424,45 zł oraz na Fundusz Pracy za luty 2009 r. w łącznej kwocie 69,94 zł., pod warunkiem uregulowania należności z tytułu składek za okres od 1 stycznia 1999 r., nieobjętych postępowaniem o umorzenie, w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji z 17 stycznia 2014 r., wraz z odsetkami naliczonymi do dnia wpłaty łącznie, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz wydanym na jej podstawie rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany ZUS.

Przedmiotowa decyzja została skutecznie doręczona wnioskodawcy w dniu 24 stycznia 2014 r. i nie została przez niego zaskarżona.

W terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, a więc do 25 lutego 2015 r., niepodlegające umorzeniu należności nie zostały przez wnioskodawcę uregulowane.

Na kanwie tak poczynionych ustaleń pozwany wydał zaskarżoną w niniejszej sprawie decyzję.

Sąd Okręgowy dysponując tak ustalonym stanem faktycznym, przy uwzględnieniu przepisów ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, stwierdził, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział prawidłowo zastosował przepisy ustawy abolicyjnej uwzględniając fakt, iż wnioskodawca nie opłacił należności niepodlegających umorzeniu w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji ZUS z dnia 17 stycznia 2014 r. Z uwagi zatem na fakt, że w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, a więc do 25 lutego 2015 r., niepodlegające umorzeniu należności nie zostały przez wnioskodawcę uregulowane, jak również nie doszło w tym terminie do rozłożenia wspomnianych należności na raty, warunek umorzenia należności z tytułu składek nie został spełniony.

Dodatkowo Sąd wskazał, że argumentacja skarżącego odnośnie zasadności obciążenia go składkami jest spóźniona. Sąd zaznaczył, że zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja jest de facto konsekwencją prawomocnej decyzji pozwanego z dnia 17 stycznia 2014 r. i w tym zakresie organ rentowy jest związany jej granicami, co oznacza, że nie mógł dokonać odmiennej oceny prawnej oraz odmiennych ustaleń faktycznych niż w niej zawarte. Nadto okoliczność braku permanentności prowadzenia działalności gospodarczej przez wnioskodawcę w okresach wskazanych w sentencji zaskarżonej decyzji nie ma żadnego znaczenia w niniejszej sprawie, albowiem nie ulega wątpliwości, że prowadzone przez S. O. usługi artystyczne należało uznać za wykonywanie działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu I instancji wnioskodawca w okresie od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r., tj. w ramach czasowych określonych w sentencji zaskarżonej decyzji, prowadził działalność gospodarczą pod nazwą Usługi (...) i z tego tytułu podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Wnioskodawca nie kwestionował ustalonych przez organ rentowy ram czasowych prowadzonej działalności wskazywał jednakże, że sporadyczność w świadczeniu przez niego

usług artystycznych winna wpływać na zwolnienie go z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Sąd Okręgowy nie zaaprobował stanowiska ubezpieczonego podkreślając, że jedynie faktyczne zaprzestanie wykonywania prowadzenia działalności gospodarczej lub dokonanie jej zawieszenia w trybie art. 14a ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej zwalania z obowiązku ubezpieczeniowego. Żadna z tych sytuacji nie miała jednak miejsca w niniejszej sprawie.

Za znamienne uznał Sąd to, że prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 26 kwietnia 2012 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IV U 209/12 przesądzono, iż w okresie, którego dotyczy ustawa z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność S. O. podlegał z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 14 stycznia 2007 r. do 28 lutego 2009 r. Powołany wyrok, z uwagi na treść art. 365 k.p.c. ma moc wiążącą dla Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie.

Uzasadniając swoje stanowisko ubezpieczony podniósł, iż nie zgadza się z twierdzeniem Sądu w sprawie materiału dowodowego w postaci dokumentów zebranych w aktach organu rentowego. W latach 2007-2008, zgodnie z dokumentem wystawionym przez ZUS we W. nie posiadał żadnego zadłużenia. Nadto zaznaczył, że nigdy nie otrzymał żadnego ponaglenia ani powiadomienia o zaległościach, ponieważ do 2011 r. nie figurował w systemie ZUS. Skarżący podkreślił, że nie rozumie, dlaczego jego wyjaśnienia nie były brane pod uwagę.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była kwestia zasadności odmowy umorzenia należności składkowych wnioskodawcy S. O. za okres od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r. w oparciu o przepisy ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U. z 2012 r., poz.1551)

Analizując sporną kwestię Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej. W konsekwencji, Sąd odwoławczy, oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Przystępując do rozpoznania wywiedzionego przez wnioskodawcę środka zaskarżenia w pierwszej kolejności wskazać należy, iż punktem wyjścia do rozważań w przedmiocie zasadności zaskarżonej przez ubezpieczonego decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 czerwca 2015 r. jest prawomocny wyrok Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 26 kwietnia 2012 r., wydany w sprawie o sygn. akt IV U 209/12, którym przesądzono, że w okresie, którego dotyczy ustawa o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność, S. O. podlegał z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 14 stycznia 2007 r. do 28 lutego 2009 r. i w tym zakresie - jak trafnie wskazał Sąd I instancji - obowiązuje tzw. powaga rzeczy osądzonej, w konsekwencji której nie można dokonywać w tym przedmiocie ponownych ustaleń. Zgodnie bowiem z treścią art. 366 k.p.c., wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia między tymi samymi stronami. Przepis ten wskazuje m. in. na przedmiotowe granice powagi rzeczy osądzonej, tj. to co stanowiło przedmiot i podstawę faktyczną rozstrzygnięcia w chwili wyrokowania. Zgodnie zaś z art. 365 §1 k.p.c., w tym zakresie orzeczenie prawomocne wiąże strony, sąd, który je

wydał oraz inne sądy, organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Przepis ten oznacza więc związanie dyspozycją zawartą w sentencji wyroku skonkretyzowanej, zindywidualizowanej i trwałej normy prawnej wywiedzionej przez sąd z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach prawnych. Inne sądy, organy państwowe oraz organy administracji publicznej rozstrzygające w innych sprawach niż karne nie mogą też dokonywać odmiennej oceny prawnej roszczenia a także nie mogą dokonywać odmiennych ustaleń faktycznych. Zaznaczyć tu należy, iż powagę rzeczy osądzonej ma w zasadzie tylko rozstrzygnięcie zawarte w sentencji wyroku. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 października 2005r. w sprawie I CK 217/05 wskazał jednak, że jeżeli sentencja wyroku nie zawiera wyraźnych granic rozstrzygnięcia i nie można tego dokonać w drodze jego wykładni, aby ustalić granice powagi rzeczy osądzonej posłużyć należy się treścią uzasadnienia (LEX nr 187004).

Jak podnosił Sąd Apelacyjny w Katowicach w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (V ACa 350/15, LEX nr 1993048) unormowanie przewidziane w art. 365 § 1 k.p.c. ma gwarantować poszanowanie prawomocnego orzeczenia sądu, regulującego stosunek prawny będący przedmiotem rozstrzygnięcia. Istnienie prawomocnego wyroku co do udzielenia ochrony prawnej określonego prawu podmiotowemu przekreśla możliwość ponownej oceny zasadności roszczenia wynikającego z tego samego prawa, jeżeli występują te same okoliczności. Prawomocny wyrok swoją mocą powoduje, że nie jest możliwe dokonanie odmiennej oceny i odmiennego osądzenia tego samego stosunku prawnego w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami. Tylko takie rozumienie mocy wiążącej prawomocnego wyroku pozwala na zrealizowanie celów art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c., to jest zagwarantowanie prawa do sądu i zapewnienia niewzruszalności sądowemu orzeczeniu udzielającemu ochrony prawnej określonego prawu podmiotowemu lub odmawiającemu udzielenia takiej ochrony.

Przekładając powyższe na grunt analizowanej sprawy wskazać przede wszystkim należy, że Sąd Okręgowy zasadnie odstąpił od badania kwestii podlegania przez wnioskodawcę z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w okresie od 14 stycznia 2007 r. do 28 lutego 2009 r., albowiem została już ona prawomocnie rozstrzygnięta i aktualnie nie podlega wzruszeniu.

W kontekście tak wyprowadzonych wniosków wskazać należy, że – jak wynika z treści art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność - na wniosek osoby podlegającej w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w art. 8 (pkt 1), innej niż wymieniona w pkt 1 (pkt 2) umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego. W ustępie 6 art. 1 ustawy abolicyjnej wskazano, iż umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Wykładnia tego przepisu wskazuje, iż osobami uprawnionymi do złożenia wniosku o umorzenie należności składkowych są osoby podlegające w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy systemowej (a zatem także osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych - art. 8 ust. 6 pkt 1, które posiadają zaległości składkowe na te ubezpieczenia za okres od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. – wskazany warunek bezsprzecznie został przez ubezpieczonego spełniony, albowiem jego zadłużenie wynikające z nieuregulowania należności składkowych obejmuje okres od stycznia 2007 r. do lutego 2009 r. Jednocześnie – jak wykazało przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie dowodowe - wnioskodawca nie opłacił należności niepodlegających umorzeniu na mocy ustawy z 9 listopada 2012 r. o umorzeniu należności powstałych z tytułu

nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (obejmujących okres od 1 marca 2009 r. do 31 marca 2011 r., przyznając na rozprawie w dniu 13 października 2015 r., że warunki umorzenia oraz wysokość należności nie podlegających umorzeniu była mu znana) w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji ZUS z dnia 17 stycznia 2014 r., tj. od dnia 25 lutego 2014 r. Zatem, wobec ustalenia, że w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji określającej warunki umorzenia, tj. do 25 lutego 2015 r., niepodlegające umorzeniu należności nie zostały przez S. O. uregulowane, jak również nie doszło w tym terminie do rozłożenia wspomnianych należności na raty, warunek umorzenia należności z tytułu składek nie został spełniony.

Podkreślić w tym miejscu trzeba – odnosząc się do zarzutów ubezpieczonego – że nie jest prawdą, iż nie posiada żadnych zaległości z tytułu nieopłaconych składek i nie figurował w systemie ZUS przed 2011 r. Jak wykazało bowiem postępowanie dowodowe wnioskodawca doskonale wiedział, że jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, z którego to tytułu zobligowany jest do regulowania należnych składek. Powyższe znalazło potwierdzenie nie tylko w prawomocnym wyroku Sądu Okręgowego we Włocławku z dnia 26 kwietnia 2012 r. (IVU 209/12), który zapadł w wyniku zainicjowanego przez ubezpieczonego postępowania, ale również w prawomocnej decyzji pozwanego z dnia 17 stycznia 2014 r., określającej m.in. wysokość należności z tytułu zaległych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, którą ubezpieczony osobiście odebrał w dniu 24 stycznia 2014 r. i która została przez pozwanego wydana w wyniku rozpoznania wniosku S. O. o umorzenie należności z tytułu składek. A skoro tak, to powoływanie się aktualnie na argument, że nie dysponował wiedzą w przedmiocie jakiegokolwiek zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenie jest, co najmniej niezrozumiałe.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania, dzieląc stanowisko zarówno pozwanego, jak i Sądu I instancji i uznając apelację wnioskodawcy za bezzasadną, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Michał Bober SSA Bożena Grubba